

Kiadó-hivatal: Ferencz-tér 7. sz. földszint.

Előfizetési díj:

Postán küldve, vagy Budapestben házhoz hordva reggeli és esti kiadás együtt:

1 hónapra	1 frt 85 kr.
3 hónapra	5 " 50 "
6 hónapra	11 " "

Az esti kiadás postai különdíjával együtt felírásért havonként 30 kr.

Az előfizetés az év folytatán minden hónapban megkezdhető, s ennek bármely napján történik is, mindenkor a hó első napjától fog számítani.

A HÍON.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Szerkesztési iroda:
Ferencz-tér 7. szám.A lap szellemi részét illető minden kérelmet és szerkesztésigényt intéző.
Bérmintelen levelek csak ismert kesztől fogadhatók el. — Késirakot nem adnak vissza.

HIRDETÉSEK

Mintegy mint előfizetők a kiadó-hivatalba (Ferencz-tér 7. szám) küldendők.

Pest, november 11.

Pest, nov. 11.

A városi redout nagy termében tegnap délelőtt népgyűlés tartott, melyen résztvett a főváros polgársága, pártkülönbség nélkül. A gyűlés tanácskozásának tárgyat a főváros rendezése képezte. Örmével s meglepéssel regisztráljuk, hogy a kormány javaslatának illiberális s különösen a virilitás intézményére vonatkozó részét veszélyesnek s elvetendőnek mondotta ki a főváros összes polgársága — pártkülönbség nélkül. Megelégedéssel kell megemlékeznünk azon hazafias fölszólalásról is, mely a főváros magyarságának érdekében nyert Simon Flórent ur részéről kifejeződött.

Ez érdekes s a főváros polgárságához méltó népgyűlésről alább ves az olvasó részletes tudósítást.

A kormány többszöri sürgetésünk dacára még mindig titkot csinál a bankügyi egyezményről. Ismételve figyelmeztetjük tehát, hogy vétséget követ el, ha ez ügyet nyilvánosságra nem hozza. Ha ment akar maradni azon vádtól, hogy az ország legfontosabb érdeke felett a nemzet háta megett alkudozott, tegye közzé azon állítást, hogy 11 irott ivre vonatkozó magyarázó szöveget, mely a két kormány között a bankkérdés megoldását illetőleg megállapított elvek részletes kimagyarázását képezi. A nemzet ismerni akarja ezen életkérdés fejleményének minden fásait; a közvélemény még talán megöveghatná a kormányt netalán káros következményektől s a gyakorlati megoldásnak más tekintetben is csak előnyére szolgálhatna az, ha a teendő intézkedések felett a közönség és a saját eszmecserébe bocsátkozhat.

A középtanodai értekezlet utolsó ülése szombaton este csaknem 10 óráig tartott s mind tárgyainál, mind a lömnerült eszmecserénél fogva igen nagy érdekl. birt.

Vita alá a miniszter által kitértett kérdéseknek a két utolsója (9. és 10.) került, melyek elseje az érettségi vizsgákra, másika az állam föltételeire vonatkozik a nem állami tanodákkal szemben.

A vitaközben tüzetesebb részt vettek Lutter, Molnár, Kleinmann, Mészáros, Heinrich, Vámosy és Szathmáry.

Az érettségi vizsgát mindannyian föl kívánják tartani, de állami ellenőrzés mellett s nem az eddigi gyermekes módon az emlékezetre, hanem a vizsgáló általános tájékozottságára fektetve; két írásbeli föladattal, melyek egyike a történelem-litteratúra, másika a természettudományi körből merítették. Némelyek a vizsgát az illető tanoda falain belül, mások azon kívül független bizottságok által kívánják eszközölni.

Az utolsó pontra nézve az értekezlet többsége megnyugodott Molnár Aladár szövegében, ki az 1790. 26-ik törvényekre hivatkozva, melyben az állam az „ordo studiorum” szabályozási jogát a felekezettel szemben is fenntartja, — a törvényhozás által megszabandónak véli: a tanfolyamok időtartamát, a tanerők létszámát és qualificációját, a tanárok fizetésének s a tantárgyaknak és felszerelési eszközöknek minimumát.

Fentartatni kívánja továbbá a kormány közgeinek iskolalátogatói jogát s folytonos érintkezését, de nem szabályrendeletek által. Kötelezteni kívánja a közép tanodákat statisztikai adatok pontos kiszolgáltatására. A törvény föltételeit teljesíteni nem képes tanodákat, a kormány által segélyezné és a segély arányában biztosítaná annak befolyását.

E pontozatokat csekély eltéréssel az értekezlet magává tette. Kleinmann tovább kívánt menni s a kormány hatás-körét a módszere is kárta terjesztani, de ez nem talált viszhangra.

Szathmáry az állampénztár szegénységére utasít s ott, hol az intézetek jellegüket fen akarják tartani, de rögtön pénzt nem tudnak teremteni, a kormány által közvetített, az illetők által törlesztendő kölcsönt vagy egy népnevelési bank föllállítását teszi indítványba.

Még a magányjellegű intézetekről volt szó, melyeknél az értekezlet csak tanképes

erők alkalmazását véli megengedhetőnek. Ezek után kormányengedélyért kell folyamodniok s kormányfelügyelet alatt állniok.

A miniszter megköszönve a tagok buzgóságát és szakavatott közreműködését, az értekezletet ezután berekeszti.

A porosz feudálisok mintájára Mecklenburgban is, de általában Németországban a junkerthum erősen tartja. A mecklenburgi kormány ugyanis egy u. n. „alkotmány javaslatot” dolgozott ki, mely a népképviselőt teljesen illusorussá teszi. E szerint a két Mecklenburg landtájában a junkerek száma 72-re megy, az ország 32 kerületre (Amtsbezirk) van osztva, mindeniknek élén egy főnökkel, ki eo ipso a landtag tagja. A kik a népet fictiv képviselnék, ezek 40 városnak polgármesterei; tehát 40 szavazat. De ezen polgármesterek sem függetlenek, mert rendesen még más hivatal is viselnek. Ezen alkotmányt lehetne aztán politikai három forgású gazdaságnak nevezni. Ha tehát előállhama az eset, (a mi nem valószínű) hogy a nép érdekét érintő kérdésekben a 40 polgármester a 32 főnökkel szavazzon — együtt tennék 72 szavazatot — a junkerek 72 szavazata ellenében; a mi sikerre nem vezetne: ha pedig a főnökkök a junkerekkel egyesülve szavaznának s így 104 szavazatot képeznének: még kevésbé.

Mint tudjuk a spanyol kortesben Sagasta volt miniszterelnök vád alá helyezése foglalkoztatja a kedélyeket. A mostani kormány és híveinek egy része határozottan ellene van a vád alá helyezésnek. A napokban választott meg az ország bizottság a congressus osztályaiban, mely véleményt adjon a kérdésben. A bizottsági tagok nagy része a kormány híveiből alakított meg és pedig tekintélyes többséggel. Így megválasztott Rivera 27 szavazattal 13 ellenében, Ramos Calderon 20 szavazattal 13 ellenében sat.

Valószínű tehát, hogy a bizottság jelentése a vád alá helyezést ellen fog szólni. De ekkor is természetesen a képviselőház dönti el szavazással a kérdést. A vád elvetése attól függ, hogy a 63 radikál közt, kik a 124 vád alá helyezők között foglalnak helyet, 11-en a 104 tagból álló pártköz csatlakozzanak a titkos szavazásnál; vagy pedig, hogy a 65 neutralista közt néhányan fehér golyót vessenek az urnába.

A spanyol hivatalos lap közhírré teszi, hogy 1875. máj. 1-én Madridban általános ipar és műkiállítás lesz.

A „Herald” szerint az északamerikai Egyesült Államok Spanyolországtól 50 millió dollár kárpótlást fognak követelni Cubáért.

— **A baloldali kör hétfőn nov. 11-én d. u. 5 órakor értekezletet tart.**

— A Deák párt tegnap este 6 órakor tartott értekezletén az ó-budai házadó és a regálék megváltoztatásának kérdése került tárgyalás alá.

Hosszabb vita után, melyben Tavasz, Pulszky, Apponyi és a pénzügyminiszter vettek részt a pénzügyminiszter javaslata elfogadtatott, hogy Ó-buda a házadó jelenlegi magasságában maradjon mindaddig, míg a célba vett adóreform alkalmával hozandó új házadó tervezet majd az egész fővárosra kiterjed.

A ó-budai regálék illetőleg elhatározottat, hogy az megváltás nélkül lesz a város tulajdonába áthozandó, a kincstár az ó-budai adók előre látható emelkedése által ugyanis kárpótlatni fog.

Hoffmann Pál elkészítette a honosítási törvényjavaslat tervezetét, az a belügyminiszter által beterjesztendő javaslat alkalmával figyelembe fog vétetni.

A pénzügyi bizottságból.

A pénzügyi bizottság mult szombaton d. u. 5 órakor tartott ülésében folytatta a pénzügyminiszterium költségvetésének tárgyalását.

Bányászati Vasművek: a) Solmeck kerület. Bevétel 3.511.687, kiadás 3.149.911 frt, az előirányzat szerint felvett. b) Diósgyőr. Bevétel 1.522.071 frt kiadás 1.569.382 frt.

A kiadások összegében 111.000 frt rendkívüli kiadásokat, mely 5000 frt túzállatgyártására, magasabb munka és fuvarberekre s szűkekre építkezések költségeire van előirányozva.

A bizottság figyelembe vévén a képviselőháznak a vasútról vonatkozó határozatát, csak annyit

vél megszavazandónak, ama határozat értelmében, mennyit e vasúti évenként jövedelmez, s ennélfogva 64.289 frtot szavaz meg, mint a mennyit e vasúti tiszta évi jövedelme tesz: c) nagy bányái kerület, rojábidi vasúti-bevétel 134.561, kiadás 134.309 frt, d) Mármaroszigeti kerület: Bevétel 421.336 frt, kiadás 421.223 frt. Az előirányzat szerint megszavazattak.

E vasútvizsgáló névze kijelenti a pénzügyminiszter, hogy ezek termelési viszonyai nagyon kedvezőtlenek és igen nagy veszteség nélkül csak a vasutak kiépítése által lesznek fenttarthatók, mert a termelési költség magas volta mellett e bányák vasa nem versenyezhet a más helyről szállított vasak árával. Ennélfogva csak addig tartandók fenn e bányaművek, míg valami vállalkozó át nem veszi az ottani épületeket és felszerelvényeket.

10. A vajdahunyadi vasúti bérbeadatván, a bizottság felszólította a minisztert, hogy a bérleti szerződést mutassa be.

Vasárnap délután tartott ülésében a bizottság a közlekedési miniszter költségvetésének függőben hagyott részeit tárgyalta.

A közlekedési miniszter előterjesztette a vasút építészeti igazgatóság és felügyelőség személyzetére részére megállapított végkielégítési rendszere névze két előterjesztést. A bizottság b. mutatott ideiglenes szolgálati szabályzatot a ház előterjesztendő jelentéséből felvenni határozta. Egyébiránt a bizottság elismeri hogy a közmunkaminiszter, az általa átvett rendszert teljesen javította, amennyiben az illetményeket és végkielégítési összegeket tetemesen leszállította. Felhívja továbbá a minisztert, tanulmányozza a rendszer javítását.

A vasúti gyármunkások tanzakára előirányzott üsszeg vétetvén tárgyalás alá, a miniszter által beterjesztett tervrajz a jelentésbe felvétetik.

A tanácsra névze már általában kimondott elvhez képest a bizottság itt sem tartja helyesnek külön álló tanfolyamok vagy intézetek föllállítását. E tanfolyamok legelőszöribe úgy rendezhetők be ha azok a kereskedelmi akadémiá kebelében fognak szerveztetni. Legtöbbi eredményt azokról íj vár a bizottság, mert így köthet azokkal össze legkönyebben az elméleti oktatás, azok vezetése és az azokra való felügyelet. A bizottság ennélfogva: a kereskedelmi akadémiákban nyitandó vasúti gyármunkások tanfolyamot íj kiképzésére, taneszközök beszerzésére felső berendezésére 10000 frt téli hajó iskolára 2000 frt szavaz meg.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése nov. 11.

Bitó István elnök az ülést megnyitván, olvasattik a mult ülés jegyzőkönyve, mely észrevétel nélkül hitelesítették. Trefort és Vargies képviselők, a harmincz nap letelén, véglegesen igazoltatnak.

Elnök jelenti, hogy Dr. Emmer Kornél, pesti kir. vizsgáló bíró Vojnics Barnabás választási jegyzőkönyvét, mely állítólag hamisított, kiadtni kérte. Kiadtni rendeltetik.

Fillenbaum F. b. néhány királyi táblai segédhivatalnok fizetésfölemelés iránti kérvényét adja be.

Oláh Gyula Egan James kérvényét nyújtja be, az egyetemen az angol nyelv számára külön taneszköz föllállítását iránt.

Ghiczey Samu Csepel községnek a főváros-hoz csatlakoztatása iránt nyújt be kérvényt. A kérvényt bizottsághoz utasítottak.

Madarász József a kir. kisebb haszonvételek iránt nyújt be indítványt. Ki fog nyomtatni és szétosztatni.

Trifunácz Sándor a szerb vallásügyekben kiküldött királyi biztos működése iránt nyújt be interpellációt. Kiadatik az illető minisztereknek.

László Ádám, az ország czimere iránt interpellálja az elnökminisztert.

Csernátorny Lajos: Egy igen szomorú és botránys kérdésben interpellál, mely névze vonakodik párt-nézetpontról mondani ítéletet mindaddig, míg a kormánynak azzal szemben tanusított eljárásának indokairól nem értesül. Mindenekelőtt, elmondja a száraz tény magát. Ta-aki a királyi táblához kinevezett bíróvá Batagiarini N. ur. Midőn ez ur eskütt teendő, megjelent a kir. tábla elnökénél, s ez előtte az eskütt magyar nyelven akarta volt fölovasolni, kijelentette, hogy ő egy szót sem tud magyarul, s az eskütt nem etti fogja letenni. A királyi tábla elnöke azonban tiltakozott ez ellen, s a bíró urnak magyar nyelven kellett, az általa egy szavában sem értett, eskütt letennie. Megközd-ven ez ur hivatalos működését, e neki vizsgálatra kiadott ügyiratok fölöl német nyelven referált a tanácsülésben. A kir. tábla hazafias elnöke rögtön tiltakozott ez ellen, azonban csakhamar leérkezett az igazságügyminiszternek e egy rendelet, mely meghagyta, hogy ez ur nem etti referálhasson, s a kir. tábla hazafias tagjainak kellett tünniök, hogy előttek törvényt és hazafiaságot lábbal tapojon a kormánytól dédelgetett egy egyén. [Ha való lenne, a mit a tudolat emleget elő sokszor a bírói figgetlenség, nem egy hagyta volna ott e bírák közül ama tanácskozási testületet, de mert tudják, hogyhajlanganiok kell az a önkény előtt, hogy hazafias önértéktől határozott nyilatkozása csak szokatlanokan teszi ki őket, — nem történt az, s az ország első bíróságánál az ország törvényeinek lábbaltapodása nap-nap után folyik, ismétlődik. Kérdi tehát az igazságügyért, van-e tudomása erről, szándékozik-e tenni ellene, hogy a jogos méltatlankodás elégtételt, a törvényező megtorlást nyerjen. (Zajos hoszas helyeslés balról,

Elnök: Közöltetik az igazságügyminiszterrel. (Németh Albert: közölje az elnök önmagával. Derültég, ugy van. Bitó vállalt von.)

Schmausz Nándor benyújtja a Vojnics Barnabás választása ellen elrendelt és általa végre hajtott vizsgálat jegyzőkönyvét. A II. bíráló bizottsághoz utasítottak.

Kihirdetettik ezután a mult ülésben megválasztott hadügyi bizottság tagjainak névsora. Megválasztottak azok, kiket lapunk annak idején mint mind a két párt jelöltjeit közölt.

Elnök: a bizottságot ülése után megalakulásra szólítván fel, az ülése 12-kor véget ér. A legközelebbi ülés falragaszok utján fog kihirdettni.

Pesti népgyűlés.

— Nov. 10.

A főváros rendezéséről szóló törvényjavaslat maholnap tárgyalás alá kerül a képviselőházban. Az abban fogantatottaitni szándékolt intézkedések felett már régóta folytak a viták, s alig van törvényjavaslat, mely nagyobb mérvben foglalkodtatá a főváros lakóit, mint épen ez. Ma délelőtt tíz órakor a redout nagy termében is ez ügyben tartott népgyűlés, melyen igen nagy számmal jelentek meg a főváros minden pártizenezzel polgárai. Szentkirályi Mór megnyitván a gyűlést, Busbach Péter fejtegette a törvényjavaslat egyes pontjait és indítványait négy pontban terjeszté a népgyűlés elé. Az első pontban indítványba hozta a virilitásnak, mint a főváros sajtóságos viszonyával meg nem egyezethető intézménynek eltörlését. Kifejtéven minden tekintetben káros voltát, attér az indítvány második pontjára, melyben kimondatni kéri, hogy a városi hivatalnokok az elnök kivételével a közgyűlésen döntőszavazattal ne birjanek; mert könnyen megeshetnek, hogy a közgyűlés majoritását szavazatukkal megdöntetheték.

A haruadik pontban a rendőrség ügyét tárgyalta, s névze szerint tödvönsök találta, hogy a rendőrség az állam által kezeltessék, s kimondatni kéri, hogy az állam vegye át a rendőrséget minél hamarabb s alkosszon egy független, pártatlan rendőrséget, s ne terhelje ennek fenntartásával a főváros, mert a mi rendőrségünk így is sok tekintetben állami szolgálatot teljesít. A negyedik pontban a főpolgármester választásáról szözlöt, s erre névze a polgárköz szabványlászattól kívánja kimondatni; s elvetendőnek tartja a kormánynak azon intézkedését, hogy ő maga nevezze ki a főváros főpolgármesterét.

E pontokat böven indokolva terjeszté a népgyűlés elé, s végül indítványba hozta, szözlítassék fel az országgyűlés egy kérelem alakjában, hogy e pontoknak szerezzen érvényt a törvényjavaslat tárgyalásakor, s hasson oda, hogy a fővárosra vonatkozó törvények egy csoportban és egy alakban hozassanak. Ezen óhajok teljesülésétől függ a főváros szabadsága és autonómiaja; ez van hivatala a magyar képviselőtestületet megalkotni és a főváros föltárgzását elősegíteni.

Vida János a virilitás intézmény elhagyását, a polgármesternek a polgárköz által leendő megválasztását és a hivatalnokoknak szavazati jogát illető előterjesztéseket minden indoklás nélkül elfogadja, a rendőrséget illetőleg nincs egy véleményen az előtte szözlőval. Nem szeretné a polgárt a kormán önkénye alá vetni. A kormánynak mindig vannak tulbuzó hivatalnokai, kik az egyéni szabadságot korlátozni fognak; maga részéről a mellett szavaz, hogy a rendőrség maradjon továbbra is a főváros hatáskörében, csak sürgetni kívánja, hogy az szélső reformáltsassék. Ezen óhajok tolmácsolására egy kérelem szerkesztendő és ezóra megválasztandó bizottság által, mely azt az országgyűlés elé is terjeszse.

Horn Ede egyenként taglalja Busbach indítványának pontjait, s a virilitást, mint a jogok korlátozását minden melléketekintet nélkül elvetendőnek indítványozza. E képtelen intézményen újabbon többféle módosítás akartak megkísérteni, de ezáltal még bolondabbá tették. Ez intézményt az egész ország visszaszántotta, s csak a főváros legyen-e az, mely azt elfogadja? Visszaszántatni kívánja azt minden indoklás nélkül; söt Busbach indoklását, mivel az a főváros sajtóságos viszonyával meg nem egyezethető veszélyesnek találja, mert ebben indirekte mintegy benne foglaltatik, hogy az országra névze nem, hanem csak a fővárosra káros.

A tisztviselők szavazatjának eltörlését, a főpolgármesteri állásnak választás által való betöltését helyesli; a rendőrséget illetőleg osztja Vidacs nézetét. Annak illusztrálásul, hogy mily veszélyes, ha a rendőrség az állam kezében van, felhozza, hogy az könnyen politikai kémkedésé fajulhat, mint ezt Párisban is láttuk, hol a politikai szereplések alatt a tolvajok, zsiványok szabadon folytathatták mesterségüket, mert a rendőrség a politikai szereplők hajhászásával volt elfoglaltva.

De látnuk közelebből is, midőn a játékbárlanokot meglepték, hogy épen egy oly miniszter hivatalnok is találtatik a játékosok közt, a ki hivatala lett volna a játékbankokat szétgrasztani. Indítványozza, hogy ne bocsátkozzanak annak tárgyalásába, vajjon állami, vagy fővárosi legyen-e a rendőrség, csak sürgesse a népgyűlés, hogy mihamarabb törvényjavaslat terjesztessék be a rendőrség reformálását illetőleg. Simon Flórent a magyarság érdekében emelt szót, s hangsúlyozta, hogy a főváros magyar legyen. A főváros azóta örvend jólétnek, mióta a magyar nyelv felküzdötte magát azon polczra, mely őt megilleti. A főváros magyarosodása a birodalom culturérdeke; mióta Pest magyar, azóta a birodalom fővárosa is, azóta nyertünk egy magyar föjedelmet, ki büszke arra, hogy magyar király, s egy királynét, a ki a magyar nyelvet megtanulta és azt nagy becsben

tartja. Ohajtja, hogy ettől a főváros egy perezig, egy hajszállal se ágítson.

Ezután Busbach végzöval élt s indítványát még egyszer indokolván, csatlakozott azon módosításokhoz, melyeket Horn és Vidacs tettek. Kinevezetett egy több tagból álló bizottság, melynek teendője les: az országgyűléshez felterjesztendő kérelmet szerkesztetni, és annak átadásáról gondoskodni. Ezzel Szentkirályi Mór a népgyűlést 12 órakor elosztatta.

A horvát javaslatok.

A magyar horvát regn. küldöttség horvát részének munkálatai Szombaton délután adattak át a magyar bizottságnak. E munkálatok az azokat kísérő levélén kívül a kidolgozott törvényjavaslat s annak indoklásából állnak.

A kísérőlevél a szokásos formalitások kívül a horvát küldöttség következő két nyilatkozatát tartalmazza:

1. A kiegyezési törvénynek az A) alatti javaslatban, meg ne érintett szabványai érvényben maradnak ugyan, csak hogy a horvát-szlavonorsági bizottság a kiegyezési törvény 7.§-át a közigazgatás körébe tartozó tárgyra névze módosítottani óhajja és pedig főleg azon okból, minthogy több tárgyak, melyek jelenleg a közös honvédelmi miniszterium által kezeltetnek, az előbbi idő példája szerint a horvát-szlavon önláló kormány által sokkal célszerűbben kezeltetnének a nélkül, hogy ezen módosítás által a kiegyezés 7.§-ban fölléltott elv, t. i. a hadi ügyek közössége s egységes kezelése megintatának; mire névze az alulirt bizottság fenttartja magának a 7.§. végleges rendezésére vonatkozó javaslatot a tárgyalás folyamata alatt pótlólag előterjeszteni.

2. Ugyancsak a kiegyezési törvény 66. §-át illetőleg, mely által tudniillik az ugynevezett fumei kérdés eldöntése függőben hagyatott, az alulirt bizottság készen nyilatkozik ezen kérdésnek a törvénybe kijelölt uton és módon tárgyalásába bocsátkozni.

A horvát regn. küldöttség kiegyezési javaslata.

A horvát-szlavon országos küldöttség javaslata a magyar-horvát kiegyezési törvény megváltoztatása, illetőleg kiegyeztetése tárgyában így hangzik:

Törvényeikk a horvát országgyűlés 1868-ik évi első törvényeikének és a magyarországi 1868-ik évi XXX. t. czikk. változtatásáról, illetőleg kiegyeztetéséről.

1. §. Az 1868. évi I./XXX. t. czikk 1, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 és 30 szakaszai érvényben kívül helyeztetnek, s helyettük a következő határozatoknak lépnek hatályba:

2. §. Dalmátia, Horvát- és Szlavonorságok államjogi egységet képeznek s a következők elnevezést viselik: „dalmát, horvát és szlavon királyság” Magyarországgal s a vele egyesült Erdélyvel ugyanegy államközösséget képeznek, egy ő felsége többi orszáai, mint más államokkal szemben.

3. §. Azon ügyeken kívül, melyek Stb. István koronájának országai és ő felségének szözl. tartományai között közösek, vagy közös egyetértéssel intézendők el, (a kiegyezési törvény 4. §.) még a következő ügyek tekintetnek a dalmát-horvát-szlavon királyság és a magyar királyság és Erdély között törvényhozási és közigazgatási tekintetben közöseknek, és pedig: a legfelsőbb udvartartás előirányzatának megállapítása; a pénz, érem és jegybancúty szabályozása; közös ügyi czélokra felveendő államközfönsök és ily közfönsök convertálása; azon kereskedelmi és államszerződés megvizsgálása és helybenhagyása, melyek a magyar korona országait közösen és egyformán illetik, vagy területváltoztatásokat tárgyznak, oly államvaspályák ügye, melyek mindkét ország területét átszelik, továbbá oly vaspályák engedélyezése, melyek szintén mindkét területen léteznek, s egyáltalán az egész állami közösség részéről kamatbiztosítást vagy szubventiót vesznek igénybe; végre oly folyamat feletti intézkedések, melyek az ország határát képezik, vagy melyeknek partjai mindkét országot egyenlően érintik.

4. §. Közösügyeket képeznek törvényhozási tekintetben: a közös államháztartás előirányzatai; a szárazmádások megvizsgálása; az indirect adórendszert megvitatása és megállapítása; a mérték- és súlyrendszert feletti törvényhozási; iparügy és mintavéd; védintézkedések tállalmányi privilegiumokat, a szellemi tulajdon és tengeri kereskedelmet illetőleg; a váltó- és bányajog, vám és kereskedelmi posta. távirda és hajózási ügyet illetőleg rendelkezések; az ipartörvényhozási, állampolgárság és oly egyletek iránti határozások, melyek közös szerzés vagy nyeremény czéljából alakultak; végre az utlevél és az idegenek feletti rendőrségi ügy.

A kereskedelmi, tengeri és váltóügy feletti közös törvényhozási intézkedés azonban Dalmát-Horvát és Szlavonorságok törvényhozási jogát a törvénykezést illetőleg a legkevésbé sem csorbithaja vagy zavarhatja.

5. §. A dalmát-horvát- és szlavon királyság kötelezi magát azon első kiadásokhoz járulni, melyeket egy részről ő ő felsége többi orszáaival közöséktől elfogadott, másfelől a magyar korona országai közt közösen érdeklőtt megállapított ügyek megkívánnak.

6. §. Ezen járulékt (55) a dalmát-horvát- és szlavon királyság részéről a következőleg állapittatik meg.

A Magyarországt által a magyar korona országai nevében az 1867. XIV, XV, és XVI. törvény-

különbö egy vastag „reservatio mentalis“ foglaltatik. Azt mondja ugyanis, hogy 8 ahhoz köztöte tárcáját, hogy javaslatát a társaságban elfogadtassék. A mi meg is történt. Ugy tudjuk, hogy egy javaslatot kormányfőre néve nem elég kárpótlás javaslatának általánosságban elfogadása, de minden egyes részletével együtt való elbírása. A társat abhoz szokás kötni, hogy egy törvényjavaslat törvényne legyen, nem pedig, hogy általánosságban elfogadtassék, akármilyen törvény is vele aztán a részletekben. A részletekben elvi dolgok jelennek, a miknek eljötté, vagy azok módosítása is egészen kiforgatható egy előterjesztvényt eredeti jellegéből, megbamisíthatja szellemét, más felé szabhatja irányát. Önerzését államfőre ilyet nem enged meg javaslatán végbe menni és bukottának tekintni azt, mihielyt egy sarkalatos és lényeges pontja, melyet az ő megőzödsége szükségesnek tart, eljettetik, vagy megmásmisítatik. Hát ha „meg az egész javaslat belefel a részletes vitába, mint a hogy a választási javaslatról történt, hogyan lehet azt valaki, hogy az abban leírt elvek meg lettek mentve a végre lesznek hajtvá, mert hiszen a javaslat általánosságban elfogadtatott.

Ha Tóth Vilmos belügyér az 5 választási törvényjavaslat körül kifejtett camagnet magára néve dicőseggnek a államférfiú bábjárja szaporodásának tekintti: mi őszinte lélekkel rajta leszünk, hogy ily dicőseggnek s efféle báberőknak még igen sokszor örülhessen. A belügyér ur tárczakérdés teóriáját még már ismerve, reményünk is lehet, hogy ily diadalokat és báberaratóst ő több ször is képes lesz kiheverni, — a mi a legtöbb államférfiú épen nem mondható, mert azok beérk egy szörrel.

Egy magyar egyháznagy beszédét, kivált ha őt valaha szabadelvűességgel gyanúsították, mindig szívesen olvasom, mert abban mindig talál az ember valamit, a miből tanulhat.

Igy Haynald kalocsai érseknek Pestmegye közgyűlésén elmondott beszédében is van egy pont, melyet ugyan eddig is sejtett minden elsenkiz ember, de ily bátorodottan kifejeznie s annak oly súlyt kölcsönözni, mint az a nevezetes praelatusnak sikerült, bizonyára nem tudott volna. Ezért érdemes meg egyszer rápáskálni.

„Politikai bűnökkel is vádolják e rendet (a jezuistákat) — így szól az érsek a többiek között. Vádolják, hogy cseljai elérésére idegen zsoldosokat hozott a házra. Igen, tettek azt, mert azon a részen voltak, mely az Ausztriával való szoros szövetséget őhajta; s azért hozták be az osztrák hadakat. Hanem ez nem bűn, de politikai bölcsesség volt, mit az 1867-ki kiegyezés ényesen igazol.”

Nesze neked, köztudományi alku. Te se hitted volna, hogy a te tulajdonképi atyád nem Deák Ferencz, hanem a jesuiták. Deák Ferencz csak a koma, a ki keresztvízre tartott. Ez a dicő lezármazás most már csak feljogitathat bennünket, hogy ily kegyes ágyból eredő szülöttré, jámbor keresztényen szokás szeriut keresztet vehessünk!

Lám, a rendőrség mi mindenre ki nem terjesztí a tiat figyelmét. Először esett, hogy az elfogott munkások egyikének, a vizsgálati fogásában elhunyt Eiselen sírkövére az is fel van véve, hogy vizsgálati fogásában hunyt el. E lázító feliratot — maga a tény nem látszott előtte láziónak — politziewiedrignek találván, a sírkőről lefaragtatta s így újra megmentette a társadalmi rendet.

Vajjon hiszi-e Thaisz kapitány ur, hogy ez a dolog csak arra a bizonyos sírköve felvéve, vagy pedig olyan helyekre is, a honnan semmiféle censura le nem faraghatja?

A kincstári javak értékét is összeállították már. Ezek szerint állami adó befolya a mezőgazdaságból 386,000, az erdőből 605,000, összesen 1,991,000. Ennek százszerosa értéke 119,100,000 ft. A kisebb királyi haszonvételek adójából befoly 900,000 ft, ennek húszszorosára 18,000,000, miből azonban 7,200,000 kezelési költség levonandó, a hágy a regálék értéke 10,800,000 ftot tesz. A bazarvidéki erdők, melyek után nem fizetett adó, 5,000,000 érnék. A kincstári javak összértéke tehát 134,100,000 ft.

A koronajavak, mint egy bőszi levélben olvassuk, nem 88, de 44 millióra vannak becsüelve, melyek 1873-ra 2 milliót fognak jövedelmezni. Ugyanez a levél írja, hogy a koronajavak eladása irányába körökben kedvező tárgy kezd lenni. E javakból 20—25 milliónyit bír szerint a magyar földhitelintézet volna hajlandó venni,

ták válogatni a kereskedelmi tárcza viselőit. Elmondta a véleményét, hogy ő nem lát más módot a megoldásra, mint a roppant államadasságokat nominalis értékekről árfolyam szerinti valódi értékekre redncálni, convertálni s ilyenformán 50 perc-entel kevesebb kamatot fizetni. Biz ez olyan állambankrott féle; de hát megessett ez már máskor is, rajtnak is, máson is.

Ere nem is tartotta érdemesnek senki reflectálni. Ez ügyetlen ember. Hogy lehet ő felsőge állt ilyet proponálni!

Legvéghi maradt a tárcza nélküli minister; az ő felsőge oldala mellé rendeltetett minister. Ez finom aristocraticus modora, válogatott elbádan ur volt.

Válaszolni kívánt a kultuszminister által bizonyos irányba erőző insinuatúra.

Elismerte, hogy bizony a magas aristocratia több lehetne, mint a mennyi jelenleg tesz; de hogy jelenleg nem tesz többet, mint a mennyi tesz, annak oka az adott viszonyokban rejlik. Miért nem tesznek többet magyarsaink? Mert nincsenek jelen. Miért nincsenek jelen az udvarnál? Mert hiányzik jegyfőlvönzere egy udvarnak. Mi az, a mi egy Ricchelen, egy Mazarin, egy Potemkin, egy Kaunitz miniszeriségét oly hatályossá tette? Az udvari fény varázsa, mely még több fényt von maga körül az egész országból. Isten látja, hogy ez mindnyájunknak ohajtásunk. De ezen csak egy ember segíthet. A legmagasabb, a legdicsőbb! Trónunk baldachinja alól hiányzik az uralkodó nő. Hiányzik egy királyné, a ki ellenállhatlan varázssal minden szívet meghódítson. De legyünk jó revénynevel, hogy az ég ez ohajtásaink is meg fogja hallgatni, s akkor higgyük és esküd-jünk rá, hogy a hajdani fény napja, mely egy Mária Theresia uralkodását átragyogta, újra meg fog jelenni hazánk égen.

(Folytatása következik.)

s ez esetben az adófelelőssel együtt 35—40 millió rendkívüli bevétel folya be, a midőn 10 milliónyi törléssel, az 1873-ki budgetből a 10—12 millió kölcsönrel egy évre megint rendbe jön-nének a magy. pénzügyi állapotok.

Bizony szép dolog az, ha az ember apjától örökölt valamit, a miből szükség esetén rendkívüli bevételt csinálhat.

Ennek az igazságát majd csak a jövő nemzedék fogja meg egész mértékben érezni, mely aligha örökölt apjától ilyen vagyont, ha ez így megy.

Különbö az az egész dolog is csak sötétben botorkál még. Fel a világosságtól.

Granville a londoni lordmayor banketjén beszédet tartott, melyben az Alabamakerésről is megemlékezett. Azt mondá többi közt, hogy a genfi itélet Angliának csak pénzesz érsényét, de nem becsatlétét érinté.

Mily sajtósággal államférfi ez a Granville, hogy ő ezt a kettőt meg meg is különbözteti. Ez a fajta már puztulni kezd.

Francziország valamelyik városában a kiragasztott hivatalos rendeletek alája egy élelmes ember következő hirteléseket ragasztott:

„A francia köztársaság elnökétől. Ezennel közölrre teszem, hogy a legelegansabb és leg-tartósabb vállfűzők Dupréz ur, Rue Montmartre 19. sz. alatti nő divatkereskedésében találhatók. — Thiers, a francia köztársaság el-nöke.”

Thiers tiltakozott, hogy ő nem visel vállfűzőt.

Nagya voltak vele a jobboldali lapok, hogy gróf Andrassy Gyulának a delegatióban mondott azon beszédéről, melyet egy bőszi lap huszár-bravórnak declarált, még a német császár is gratulált.

Ugy halljuk, hogy Andrassy, ki eddig csak ezredes volt, ezért a huszárbravóruért nevezetett ki tábornoknak.

Igy lehet a delegatiókban szerezni katonai érdemeke. Mi pedig megnyugtató merithetünk ebből arra nézve, hogy eselleges invásió esetén Andrassy tábornok ur a muskát hasonló huszár-bravóruval — h a z a b e s z é l i.

Tórs Kálmán.

A királyföld és megyéink felosztása.

Régóta mondják a kormánypárti lapok, hogy a belügyministeriumban készen van a királyföld rendezéséről szóló törvényjavaslat; s már a leg-nyegesebb pontok a községek elbe is kerültek, a melyek azt sejtetik, hogy az illetők nem vettek biztos tudomást ama javaslatról; mert nem tessék fel a kormányról, hogy a magyar állam politikai egysége területét törvény által megosonkítani hajlandó lenne, olyan 22 votumért, mely csak addig lesz az övé, míg pártunk, vagy bárki más kormánya jut, s melynek hűségét ép úgy bírta Schmerling, Bach és hasonló elődeik, mint birni fogja mindig bármiféle kormán, kivált, ha épen most lenne nemzeti.

Nagyon téves felfogásból indul ki a kormán, ha e kérdést a belügyminister által akarja megoldatni, mert a királyföld rendezésével a belügyminister igen kevés dolga van, hanem annál több dolganak kell lenni a pénz és igazságügy-ministerek; mivel — a mint közelebből kifejtetem — itt első sorban nagyon nevezetes birto-jogi viszonyok rendezéséről van és le-het szó.

Azonban a belügyministernek is jut e kérdésben egy igen fontos feladat, melyre bátor lesznek rámutatni; s azt hiszem, hogy azért is nem siet hirbehozott javaslatával a ház elbe, mert éri, hogy a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvénynek a királyföldre leendő ki-terjesztése mellett még egy elegendhetlen nagy kötelessége is van. S ha így go dolozunk a belügyminister, akkor hazánk királyföldgontuli ke-ritésében a közigazgatásnak és közrendeztetnek oly hálás szolgálatot készült tenni, melyért az őszinte köszönet nem maradna el.

Nem lesz soha rá alkalmasabb idő, mint a királyföld rendezése. Érttem e szolgálat alatt a királyföldgontuli ke-ritésben a megyék területének szabályozását. Mert hiszen a királyföld rendezésénél mindenesetre hozzá kell nyulni e kérdéshez, ha épen most nem is a t a l j a b a n, de azon területekre nézve o k v e t l e n, a melyek különböző időkben, különböző módokon és viszonyokban a többi megyéktől elszakítottak és a királyföldről csatlóztatnak. Ott van például a Nagy Lajos király által Bras-sónak adományozott Törösvár a hozzatartozó széke ly falukkal. Ezeket sem Nagy Lajosnak, sem semmiféle királynak joga nem volt el-a d o m á n y o z n i, mivel a széke lyföldön még csak egy talpalatnyi földhöz sem volt a királynak joga soha. Tehát a király jogtalanul adta, s Brassó jogtalanul bírta és jogtalanul tartja ha-tósága alatt. — Ugy szintén a más megyékből elkárpintott területek sem maradhatnak eddigi jogtalan helyzetükben leigazva.

Kétségtelen, hogy a királyföldi széke széke-nek nevezett municipiumok úgy, a mint ma vannak, historiai jogalapjal nem bírnak, s egy-egy megyei terület attributumait nélkülözik. De nehogy széke ajku magyar honpolgártársaim azt mondassák, hogy az őszinte jó hiszemtségen kívül még valami más is vezetí tollamat, sietek kijelenteni, hogy a királyföldgontuli többi megyék és széke területében is van igen sok kérdés, mely ép úgy a közigazgatás és közrendeztet rovarára esik, mint az ő ábnormis helyzetűt; tehát azoknak is ép egy szabályozás alá kell említi, mint a széke municipiumoknak.

Hogy némileg sorban menjek: — ott van Aranyosszék, melyből a napokban még Felvincz városa is szabadságyra kelvén, önéreigen nem felelhet meg egy megye feladatának, mert az 1870 ki népszámlálás adatai szerint 6.08 osz-trák négyezred mfdm 19,680 lakosággal bír; egyenes adójának a közigazgatási költségekre szükséges 7.76 százaléka pedig 1870 ben csak 3.129 frtot tett, bolott e ezéla ugyanevében 14.604 frtra volt szüksége. Ily szembeütő a megyék közt csak Küküllőmegye, területre nézve, de lakosságát és közigazgatási szükségletét illetőleg egészen másként áll. Hanem a széke széke-k, területre nézve Brassóvidékét és Szeben-zsékét kivéve — minden tekintetben a legutolsó helyen vannak; hiszen míg a többi 4—12 négy

szög mfd nagyságu, addig Szerdahelyszék 3.78 négyezred mfdre terjed.

Aztán, ha a térképre csak egy rövid pillantást vetünk, azonnal szemünkbe tűnik ott is, hogy míg némely megye kicsinyiségénél fogva alig jelezhető, addig például Dobokamegye az egyik határtól a másikig terjed s ugyan e pályát futja meg pár mfdm kivétellel, keletől nyugotig, Koloza- és Tordamegye is.

E karcsu megyékhez képest Zemplén, melyen vast szalad végig és Heves, mely szintén kerekesebb lett, és lesz a vasutakkal, még szöba sem jöhet, mert azoknak karcsúságán vasutak-kal nem lehet, s nincs is tervben sem szándék-ban segíteni.

Ez ábnormis területi viszonyok közt még ott van kiegészítél a megyék monstruma: Felső-Fehérmege, mely mintha az osztrák birodalmat akarná parodizálni, mintegy tizen h é t k i l l ö n f e k v ő darabból áll és összevissza tarkás valami tíz megyét egy, hogy sok darabból m e g y é k e n kell keresztül utazni, annak ki a megye széke vá-ro-sába akar menni. — Tordamegyének a keleti fe-léből Marosszékeken keresztül lehet csak a széke vá-ro-sba jutni; persze jól feltarisznyálva, napo-kan keresztül.

Hogy a felsorolt területi viszonyok közt jó közigazgatást és biztos közrendeztetet várni kép-telenség, annak megértésére nem kell nagy fej-törés. De hogy a királyföldgontuli megyék te-ritületeinek tarthatatlansága annál inkább kitű-njék, bátor vagyok még néhány adattal megvilá-gítani, az 1870-iki összeírások alapján.

Magyarország más négy kerületét együtt teszen 3727,67 osztrák □ mfdm, melyen van 14 vidékkel és 4 kerülettel együtt 54 megye; a királyföldgontuli kerület teszen 954,38 osztrák □ mfdm, melyen van 4 vidék és 14 székel együtt 26 megye. Tehát csaknem 6 g y s z e r a k o-ra területen csak k é t s z e r a n n y i megye van; ugy, hogy például, míg a királyföldgontuli kerület-ben átlag egy megyére alig esik 37 osztr. □ mfd, a többi négy kerületben egy megyére több esik 69 □ mfdm. De vegyük csak a királyföldgontuli kerületet. Itt a királyföldön kívül a többi terület összesen 806,12 osztrák □ mfd, melyen 15 megye van; a királyföld területé pedig 148,73 osztr. □ mfd, s van rajta 11 megye; tehát egy hatodrészt területen csak 4 megyével kevesebb. Hat, a királyföld körülbelül akkora, mint Bihar megyének 1/4 része, és van rajta 11 megye!

Csupán ebből is kitűnik, ha más nem bizonyí-tana is a mellett, hogy a királyföld eredetileg csakugyan egy megye volt, s aztán a szolgál-róságok egy fejlett ki később külön hatáskörű municipiumokká. A mi különben nem baj, mert a városi rendszer élénk fejlődésére mutat, s bár hazánk minden területén mentül több önálló város fejlődnek ki; mivel ez kezeség lenne az ipar és kereskedelem haladásáról, s a helyi, vi-déki központok szaporodásáról, mi az állam erejét nevelné; de ne legyen egy város se a vidék zsarnoka, hanem jöttevője.

Ez pedig nem így van a királyföldön. Épen azért meg kell hagyni az ottani városokat a maguk törvényhatósági autonómiájukban, s a királyföld többi részét a városok zsarnokságá-tól meg kell menteni és a kerületek tisztázása után az egészet két megyévé alakítani, tekin-tetbe vévén, természetesen, a többi megyék széke-sége szabályozását is.

Elismerek, hogy sok nehézséggel jár egy ily nagyobb szerű megyei területszabályozás; de nem hiszem hogy legyenek, kik ne ohajtsák ezt, s ha vannak, azok csak érdekéből tehi-tik, de celszerűségre egyáltalán nem, s a historiai alapszám sem mindenütt hivatkozhatnak csakönösöségük támogatására. Ez legfőbbben azon főispánoknak és megyei tisztviselőknek nem fogna tetzeni, kik a királyföldgontuli ke-ritel megyei területének szabályozása által na-lán állás nélkül maradnának. De hiszen ennek előbb-több ügybe kell következn, s azért meg kellene kezdeni a kormánynak még most, mert lehetetlen józan észszel örök időkig hódol-ni valami abszurdumnak csak azért, hogy ezt régen cselekedtek.

A kormánynak és törvényhozásnak nagyon meg lesz könyebbité müködsé a Királyföld rendezésénél, ha e kérdésel együtt a királyföldgontuli ke-ritésben a botrányos megyei területet szabályozását is javaslatba hozná a belügy-minister. S e nélkül, nem is hiszem, hogy köz-megnyitására találjon a királyföldnek bármí al-ak-ban leendő rendezése.

Bakcsi Ferencz.

A bankügy.

Mialatt az Ungarischer Lloyd a milliók sürgé-tésével felhagyott, a kormánypárt lapja tudatja ma, hogy a bankdotatió emelése még mid-ig nem történvén meg, az különösen most vásár alkalmával, szerfelett súlyosan érezteti hatását. A pesti kereskedelmi testületet tagjai estére ter-veznek gyűlést, melyből valószínűleg erősebb felszólalás történik ez ügyben.

Hogy mikép gondolkoznak a hazafias függet-len gondolkozású kereskedők ez ügyben, azt kö-zelebb alkalmunk volt Csanak J. u. egyik leve-lével kimutatni, melyet e cím alatt közöltünk. „Emlekezés egy bank fiók viselt dolga-ra és kö-vetkeztetés.” Most ugyan e levélre vonatkozólag Fromm Antal úrtól kaptuk e következő sorokat.

Válasz Csanak József urnak ezen ezikkére: Emlekezés egy bankfiók viselt dolga-ra és következtetés.

Az eladott tényállásból világos levén az, hogy az osztrák nemzeti bank fennállása óta a magyar kereskedelem megdöntését tűzte ki ma-gának főcélul, és jelenleg, midőn a nap-nap után megújuló közlemények szerint éppen ha-zánk kormányja akarja ezen kereskedelmünk legnagyobb ellenséget még törvény által is az utókor elnyomására meghonosítani, különösen nekünk kereskedőknek jutott azon szomorú fel-a-dat, hogy kegyetlenül tessünk saját kormányunk ezen veszélyes és pusztulással fenyegető terve ellen minden anyagi és szellemi erőnkkel küz-den és komolyan gondolkozunk azon módok és eszközökről, melyek által önálló pénzügyünk, és így önálló kereskedelmünk, és önálló consu-látusaink lehessenek. Ez azonban csak egy le-hetőség, ha kormányunk ezen vészhozó ter-vének már keletkezésénél egyesült erővel ellent állunk.

Az egyesülést teremti az erőt, egyesüljünk te-hát mi is, és állítsunk fel egy országos magyar kereskedő egyesületet, a melynek a baba min-den kereskedője tagja lehessen, s hogy abban a hazai kereskedelem terén szükséges tudókat megvitathassuk, és az országgyűlés tudomására hozhassuk. Addig pedig míg ez létrejöhét, já-ruljon minden kereskedő testület az országgyű-léshez az osztrák nemzeti banktól való megsza-badítási kérvénnyel, egyszeremind kérje eb-ben egy oly magyar nemzeti banknak fel-állítatását, mely arany frankokra szóló utalvá-nyokat törvény által megszabandó feltételek alatt e hazán minden polgárának adjon; és ne egyesek önkényétől függjön többé a hazai ke-reskedő léteztetése, és a hazai kereskedelem felvirágoztatása.

A bankkérdésnek nemzeti szellemben leendő megoldásától függvén Magyarország fennálta-sa, különösen a hazai kereskedőknek hiva-sának az, hogy utját állják a legnagyobb erélyvel mindazon törekvéseknek, és csirájában megfoj-tak már a tervet is, mely ezt azzal ellenkezőleg megoldatni csak javasolná is.

A mult elég szomorú tanúságot szolgáltatott már arra, miszerint azon ország, melynek önálló pénzügye nincsen, az önálló államok sorából önmaga törlötte ki magát, mert ha nincs saját pénzünk, miből tartunk fel hazánkat, melynek fenttarthatása e baba minden polgárának leg-elő és legszentebb kötelessége közé tar-tozik; és ha ez mindeddig elhanyagol-tott ía, és hazánk az osztrák nemzeti bank uralma alatt tönkre jutott, annál is inkább nem szabad a kereskedelmi osztálynak összetett ke-zekkel nézni, hogy mikép akarják most ezen állapotot örökre törvényesen is meghonosítani.

Azon jog, melyet örökszakkal vesznek el va-lakitól, még mindig visszaskövetelhető, azonban azon jogot, melyet valaki önmaga saját akara-ból adott fel, az elveszettek közé sorolandó, és minthogy az 1867. XVI. t. cz. az önálló consu-látusok feladása által hazánk terményeinek is-mertethetőségét lehetetlenül tette, és így hazánk-ba a külföldi pénz bejövételét akadályozza az el-szervegyedést elősegíti, ezen tények elegendő se-kerítőül és intő szózatul szolgálhatnak arra, hogy a kereskedelmi terén jogainkból többé egy talpalatnyit sem adhatunk fel.

Fromm A.

Pesti kereskedelmi körökből pedig ma este e következő sorokat vettük:

A nemzeti bank és a kis bank o k. Nem lehet tagadni, mert az utóbbi 8 év alatt elegendőleg igazolt tény, hogy oly nagyobb pénzintézetek hiányában, melyek a kereskedelem ápolását tűzték célul, a helybeli 8 kisebb pénzintézet alapítása kiváló jótékony hatással volt egy a közép kereskedő osztályra mint az iparosokra nézve; mert ezen intézetek feladato-kul ttták a nagy hitelintézetek által ignorált osztráknyai hitelügyetlek alakítása és kiváló elő-szeretettel ápolása által hatályos támaszt és bő hitelforrást nyújtani.

További természetes következménye volt en-nek, hogy ezen hitelügyetlek által a közép osz-tály erősbödött, mi nélkül városunk általános felvirágzása alig lehetséges, s hogy az államnak, ugy indirekt adókbán, bélyegben, szelvényadó-ban, valamint az 50,000 fira menő direct adó-jával a kisebb bankoknak, eltekintve a hiteltulaj-donosok nagyobb kereseti képességétől, szintén egy jelentékeny bevételi forrása támadt.

Ily tényállás mellett nem fekszik-e egyszer-s-mind a kormány érdekében, hogy minden ren-dekezésére álló eszközökkel erőlyesen támo-gassa ezen pénzintézeteket, melyek az iparosok za a kevésbé vagyonos kereskedelmi osztály jólétét buzgón előmozdíták! Nem fekszik-e ér-dekében, hogy az oly szorultság idejében amínó a jelenlegi, lehetőleg tegye, hogy az osztrák nemzeti bank merev magatartása által okozott bátrányt kat oly keserűn ne érezzék, s hogy hitelügyeik ig-nyeinek megfelelői képesek legyenek?

A kisebb bankintézetek hiteltulajdonosai tel-jes joggal követelhetik, hogy váltók a nekik em-velet hitel erejűk, melykét bónap előtt is nem volt megtagadva tőlük, leszámoltassanak. Most azon-ban a nemzeti bank ellenséges magatartása által, mely az elvilég engedélyezett 4—800,000 frtnyi részleszámlalásból (recescompt) alig 10 %-ot engedélyez, teljesen meg vannak bénítva és nem képesek a hiteltulajdonosoknak eleget tenni.

Ép oly megfoghatatlan, mint megfoghatat-lan, hogy pénzügyministerünk e felett még mais nyugodtan hallgathat, midőn az összes ki-sebb bankoknak egész hétón át a benyújtási i-ve ket vizsgálataul vizsgálattik. dacára a la-pokban hivatalosan közzé tett 3 millió dotacio felemelésnek, s dacára annak, hogy a neozeti bank fiókjában 5 millió mint tartalék me-ddőn hever.

Szégyenipr lepi el minden magyar arcát az ily ördögi eljárás miatt, mely azt veszi célba, hogy a magyar kereskedelmet és ezzel az orszá-got tönkre tegye.

Ezen szomorú helyzet elkerülhetlentl előre nem látható fizetésképtelenségek egész sorozatát vonandja maga után, ha a kormány haladéktal-nan meitőleg köze nem lép az által, hogy a pilanatnyilag felemelt dotatió azonnal folyóvá tétessék és a kisebb bankoknak hitelük alapján rendelkezése alá bocsátassék.

Több kereskedő és iparos.

A népgyűlés kérvénye.

A f. h. 12-én a fővárosok rendezése tárgya-ban megtartott népgyűlésen kiküldött bizottság a fővárosi intelligencia által egyhangulag ki-mondott határozatok alapján a következő kérvényt szerkeszté:

Mélyen tisztelt képviselő ház! Buda-Pest fő-városi törvényhatóság alakításáról és rendezé-séről a belügyminister ur által beterjesztett törvényjavaslat a törvényesen egyesítendő fő-város polgárai által folyó 1872. évi november 12-én pártkülönbűség nélkül Pesten megtartott népgyűlésen tárgyalás alá vétetvén, az ezen népgyűlésen egyhangulag kelt határozatok alapján Buda, Pest és Ó-Buda polgárai a törvényjavas-latot az egyesítendő főváros és az által köz-velve hazánk jólété és alkotmányos jogai fel-virágoztatásának előhétésére némely részben ki-légítőnek nem találják és a népgyűlés abban állapotodt meg, hogy alább szövegezett a jave-lattól eltérő határozatait, mint az egyesítendő fővárosok polgárainak legforróbb kívánalmait

a mélyen tiszt. képv. ház által elfogadtatni ké-relmezze.

E népgyűléstől nyert megbízatásunk kötel-mének kívánunk tehát mi alulírottak eleget tenni, midőn a népgyűlés nevében a következők-ben foglalt alázatos kérelemmel járunk a mé-lyen tisztelt képviselő ház elé:

1-ször: A törvényjavaslat 9 és 10-ik §-aiba: államainak felvett rendőrség elődázhatatlansá-ról és kérdése tárgyában intézkedik a mélyen ti. sz. képviseelő ház, miszerint az, az általunk által nyitlkérdésnek hagyott municipális vagy állami minőségében a fővárosok rendezéséről hozandó törvény életbe előtt törvényhozásilag tárg-yaltassék és azzal egyidejűleg léptessék életbe.

2-or: A törvényjavaslat 15. §-ában az egyesítendő fővárosokra javaslatba hozott, ugy-nevezett virilisek intézménye teljesen mellőztessék.

3-or: A törvényjavaslat 47. §-ának megval-tóztatásával a tisztviselők mint ilyenek — az enikből kivételével — szavazata a közgyűlése-ken ne birjanak.

4-er: A törvényjavaslat 49. §-a bekezdésének módosításával az egyesítendő fővárosok főpol-gármestere a választó polgárok által szabadon választassék.

5-ör: A törvényjavaslatban felvett hivatkozá-sok mellőzésével a hivatalozt szakasok szövegei a törvényben a szükséges módosításokkal kime-ritőleg átvétessenek.

Midőn ezen öt pontban elősorolt kívánalma-kat a népgyűlés a mélyen tisztelt képviselőház pártfogásába ajánlja, teszi azt a hazafias meg-győződés azon szilárd önértelével, hogy csak ugy és csak akkor reméli az egyesítendő fő-város jövőjét és alkotmányos jogainak a haza javára leendő fölvirágoztatás biztosan eléri, ha ezen közös megállapodással a népgyűlés — mint a legközelebb érdekel polgárok összcsége — által egyhangulag elfogadtott elvek törvényho-zásilag nyerendik szentesítéskel.

Ezen elvi megállapodásnak alkotmányos fejlődésünk tényezőit leendő elfogadását any-nyira ártérzté szükségességgnek tekintti a népgyűlés, hogy azoknak a nyilvánosság közegei-ben már is elegendő megvitatót indokolását e helyitt szükségességgnek nem tartjuk.

Bizva a mélyen tisztelt képviselőház abbeli elhatározásában, hogy alkotmányos jogérzlet-tünk engalita jelen kérelmünk teljesítésével ha-zánk fővárosát nemzetünk, a magyar nemzet hagyományos nagyságának megfelelő színvo-nalra helyezend; a cultur fejlődés hatalmas emeltvételével világvárossá leendő főváros nagy jövőjét már előlelesen is a bizalom hálado-jával ával szavaz közzévetet a népgyűlés a mélyen tisztelt képviselőháznak, és esedezik:

Mellőztassék a javaslatnak mellobb leendő le-tárgyalásával országunk és a főváros érdekében jelen kérelemben felsorolt kívánalmakat kegyes pártfogás után elfogadni.

A népgyűlés által kiküldött bizottság nevében közli:

Polónyi Géza népgyűlési jegyző.

A bizottság Szentkirályi Mórral élén megbí-zatásához képest Deák Ferencznel jelentkezett ma és felkérte a „bölcs“et, hogy nyújtsa azt be a képviselőháznak. Deák Ferencz e kérelmet visz-zaxautastá. Okányt felmerült a kérdés, kit képi-sel tehát Deák Ferencz, ha nem választóit? — A bizottság ezután Wahrmannt kereste föl, ki a megistétő megbízást nemcsak teljesíteni ígérte, de még a kérvényt támogatni is kötelességének smerte el.

Pest megye évnegyedes közgyűlése.

(Harmadik nap) nov. 14-én.

Elősk gr. Zichy Ferraris Victor meg-nyitván az ülést, olvastatott és hitelesített a mult éles jegyzőkönyve. A monori bizottság pótl-választás december 15 kére tttetett ki. A do-monyi választás elhalasztatik akkorra, mikor meg a második függőben levő bizottsági tag igazoltatik.

Mielőtt áttért a közgyűlés a napirendre, fel-olvastatott a megyei főmérők jelentése a megyei utakról, melyre indokul szolgált Rud n y á n s z k y Ferencnek a megyei utak jó karba helye-zésé iránt beadott indítvány.

A váci felsőjárás szolgabíró helyreigazítja a jelentésnek saját kerületére vonatkozó téves adatait. Többen felszólalnak a jelentés egyes adatai ellen, s J o r d á n István indítványára kimondatik, hogy a jelentés tudomásul vétetik, jövőre azonban meghagyatik, hogy az ilyen je-lentéseket ne a főmérők, hanem a járási mér-nökök szerkeszték, s csak martiusban adjanak általános jelentést.

E szerint a közmunka számszék állapotáról és hovaforrásáról elszámolás volna eszközlen-dő; jövőre pedig kimutatandó, mily terjedelmű és mily irányú állami és megyei uthalozat van a megye kerületén, mily áll. ipothan van?

Indítványozza: sz-rveztesének megyszerző küldőseket, melyek a járásköba tartozó köz-munkaügyi megvizsgálás s erről jelentést tenni, ille-tőleg a közmunka megállapítása iránt terve-zetet kidolgozni tartoznak.

Rudnyánszky indítványát körülménye-sebben kifejtvén, ajánlja a közgyűlés figyelmé-be.

Gulner az indítványhoz hozzászólván, egy 5 tagból álló szakbizottság kiküldését hozza-javaslatba, mely ez indítvány felett lehetőleg tanácskozzék.

Beúthy Lajos alispán pártolja az indít-ványt; figyelmébe ajánlja különben a szolgál-ráknak, hogy a fennálló köz